

Література:

1. Гупаловська М.Б. Вплив дефініції принцип на якість бюджетного контролю / М.Б. Гупаловська // Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції «Стратегічні питання світової науки – 2011». – 2011. – С. 89–92.
2. Гупаловська М.Б. Сучасні реалії та перспективи державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм / М.Б. Гупаловська // Наука й економіка. – 2014. – №4 (36). – С. 24–27.
3. Закон України «Про державні цільові програми», затверджений ВРУ від 18.03.2004 №1621-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1621-15>.
4. Порядок розроблення та виконання державних цільових програм [Електронний ресурс] / затв. постановою КМУ від 31.01.2007 №785. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/106-2007-%D0%BF>.
5. Аудиторський звіт виконання Державної цільової програми реалізації технічної політики в агропромисловому комплексі на період до 2015 р.
6. Аудиторський звіт виконання Державної програми забезпечення молоді житлом на 2002–2012 рр.

e-mail: lv.ch@sfs.gov.ua

Лазука С.Б., завідувач сектору контрольно-перевірочної роботи податків і зборів з фізичних осіб відділу податків і зборів з фізичних осіб Червоноградської ОДПІ ГУДФС у Львівській обл.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД МІСЦЕВОГО ОПОДАТКУВАННЯ ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ В УКРАЇНІ

Lazuka S.B., Head of Department of Control and Inspection of Taxes and Fees of Chervonohrad USTI, SFS in Lviv region

FOREIGN EXPERIENCE OF LOCAL TAXATION AND POSSIBILITIES OF ITS APPLICATION IN UKRAINE

Побудова ефективної податкової системи є основною складовою стратегії економічного і соціального розвитку держави. На сьогодні податкова система України проходить своє формування та становлення, тому на даному етапі актуальним є запозичення прогресивного зарубіжного досвіду як в оподаткуванні в цілому, так і в запровадженні та адмініструванні місцевих податків і зборів.

В розвинених країнах місцеві податки та збори в основному становлять високу питому вагу в системі надходжень органів місцевого самоврядування. Так, у Франції їх питома вага сягає 67% від загальної суми доходів місцевих бюджетів, у США – 66%, у Швеції – 61%, у Данії – 51%, в Німеччині та Швейцарії – 46%, у Великобританії – 37%, в Японії – 35% [1].

Як правило, місцеві податки в економічно розвинених країнах поділяються на чотири групи, а саме [2, с. 43]:

1) Місцеві податки, що встановлюються органами місцевого самоврядування і справляються лише на території місцевої громади. До таких податків відносять як прямі, так і непрямі: податки на прибуток корпорацій, особисті прибуткові, майнові, земельні, промислові, податки на автомобілі, на професії, місцеві акцизи, тощо.

2) Надбавки до державних податків, які використовують для формування доходів місцевих бюджетів та відрахування від загальнодержавних податків, які залишаються в місцевих бюджетах.

3) Податки, що стягуються у вигляді плати за послуги, які надаються органами місцевої влади (за користування електроенергією, газом, водопроводом, каналізацією, послугами зв'язку, за видачу різного роду документів місцевою владою);

4) Екологічні податки.

Доцільним і корисним є досвід місцевого оподаткування в наступних країнах.

У Великобританії система фінансування місцевих рад (муніципалітетів) базується на чотирьох джерелах, а саме: податку на господарську діяльність, муніципальних податках, урядових дотаціях, продажах, внесках і зборах. Основними з яких є (приблизно 75% надходжень) – податок на об'єкти господарської діяльності та муніципальний податок.

В Нідерландах на місцевому рівні стягується: муніципальний податок, податок на підтримання дамб, збір за забруднення води та податок на утилізацію сміття. Домовласники щорічно сплачують податок на нерухомість, розмір якого базується на оцінці вартості майна. Муніципалітети здійснюють переоцінку кожні два роки. Способи сплати муніципальних податків та зборів залежить від муніципалітету.

В Австрії стягуються наступні місцеві податки: податок на зайнятість, земельний податок, податок на напої, податок на рекламу, податок на роз-

ваги, податок на оголошення, туристичний податок, податок з власників собак, оплата послуг, що надаються на місцевому рівні, плата за паркування.

В Швеції діяльність муніципалітетів в основному фінансується за рахунок місцевого прибуткового податку, правом запровадження ставок на який наділена муніципальна влада. Цей податок є диференційованим, ставки варіюють від 28,9% до 34,2%. Найнижчі ставки здебільшого застосовуються у великих, більш забезпечених містах, у той час як максимальний їх рівень досягається на сільській півночі та в муніципалітетах, які постраждали від спаду промислового виробництва [3].

Місцеві органи влади в країнах із федеральним устроєм мають більшу самостійність у введенні місцевих податків. Так, наприклад, у США кожен штат має свою відокремлену від федеральної податкову систему. В бюджетах штатів найбільшу питому вагу мають прибуткові податки з корпорацій та громадян, а також податок із продажів. Місцеві органи влади в США наділені повноваженнями вводити податки та стягувати плату за свої послуги. Завдяки цьому вони одержують майже половину доходів. Крім того, одна третина доходів місцевих бюджетів дотується з вищих органів влади у вигляді грантів або субвенцій.

Місцеві органи влади мають право формувати свій власний бюджет. Урядом штатів у законодавчому порядку визначаються податки, які можуть встановлювати місцеві органи влади після затвердження переліку податків органи місцевої влади вирішують, які з них запроваджувати на своїй території.

Унітарні країни місцевим органам влади переважно надають менше самостійності у запровадженні місцевих податків. У доходах місцевих бюджетів країн Європейського союзу основними місцевими податками та зборами є:

– збори за надання послуг місцевими органами влади. Цей збір сплачується громадянами в основному за надання комунальних послуг, зокрема за водопостачання та водовідведення, вивіз сміття; за користування басейнами, що знаходяться у комунальній власності, користування громадським транспортом тощо. У більшості країн ЄС граничні розміри цього збору регулюються на центральному рівні, проте в деяких країнах органи місцевого самоврядування мають право самостійно впроваджувати ставки цього збору;

– доходи від місцевої комунальної власності – досить суттєве джерело наповнення місцевих бюджетів у деяких країнах ЄС. Доходи від місцевої комунальної власності формуються за рахунок надходжень від оренди комунального майна або за рахунок його продажу;

– податки та внески до соціальних фондів – податкові внески сплачуються як юридичними, так і фізичними особами. Ці податки та внески є джерелом фінансування усіх державних та місцевих видатків, частина їх, що передається до місцевих бюджетів, залежить від обсягу повноважень, які делеговано на місця.

Враховуючи світовий досвід, велику кількість місцевих податків можна розділити на декілька груп:

Перша група – податки, пов’язані з майном. Саме ця група забезпечує бюджети найбільшою кількістю доходів.

Друга група – податки на доходи, податки на прибуток.

Третя група – непрямі податки, які включаються в ціну товару.

Четверта група – екологічні податки, які не несуть великого фіскального навантаження, але визначають політику місцевих органів влади.

Попри велику кількість місцевих податків, у розвинених країнах ключове фіскальне значення та економічне обґрунтування мають майнові податки, оскільки оподаткування майна гарантує стабільне надходження доходів до бюджету.

Що стосується місцевого оподаткування в Україні, то воно має ряд проблем. На думку І.О. Луніної до основних проблем існуючої системи місцевого оподаткування в Україні слід віднести:

– невеликий перелік місцевих податків та зборів порівняно з іншими країнами, де їх кількість сягає 50–100;

– відсутність права органів місцевого самоврядування на встановлення власних податків і зборів на своїй території;

– відсутність зацікавленості представників місцевої влади у додатковому залученні коштів шляхом стягнення місцевих податків і зборів;

– відсутність взаємозв’язку між рівнем суспільних послуг, що надаються на певній території, з податковим навантаженням на населення;

– неефективність окремих податкових ставок, що не дозволяє забезпечити стабільних надходжень до місцевих бюджетів;

– незначну фіскальну роль місцевих податків та зборів [4, с. 17].

Отже, мета реформування місцевого оподаткування – це максимізація та стабілізація доходів місцевих бюджетів, коригування дій ринкових механізмів, урахування інтересів підприємництва, реалізація соціально-справедливої податкової політики.

Тому, враховуючи досвід розвинених країн, необхідно:

- збільшити кількість місцевих податків і зборів;
- надати можливість органам місцевого самоврядування запроваджувати власні податки і збори на своїй території;
- майнові податки, такі як податки на нерухоме майно, на землю і на спадщину мають становити основу місцевого оподаткування;
- з метою вдосконалення механізму справляння податку на нерухоме майно потрібно провести інвентаризацію майна, створити сучасну інформаційну систему обліку бази оподаткування нерухомості, а також розробити єдиний підхід для визначення грошової оцінки, запровадити ефективну систему оцінювання об'єктів нерухомості та використання прогресивної ставки оподаткування пропорційно зростанню ринкової вартості житла. Оціночна вартість повинна враховувати коригувальні коефіцієнти в залежності від того, в якій частині населеного пункту розташований об'єкт нерухомості.

Література:

1. Галкін В.М. Досвід місцевого самоврядування розвинутих країн та можливість застосування його в Україні [Електронний ресурс] / В.М. Галкін. – Режим доступу: <http://195.5.41.214/e-book/db/2007-1-2/doc/5/06.pdf>.
2. Бондарук Т.Г. Зарубіжний досвід використання місцевих податків / Т.Г. Бондарук // Формування ринкових відносин в Україні – 2008. – №5. – С. 41–44.
3. Дмитровська В.С. Зарубіжний досвід місцевого оподаткування [Електронний ресурс] / В.С. Дмитровська. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/Portal/Soc_Gum/Aprer/2008_4_2/50.pdf.
4. Луніна І.О. Формування місцевих бюджетів на основі принципу еквівалентності: шлях до ефективної бюджетної системи України / І.О. Луніна // Фінанси України. – 2010. – №9. – С. 14–19.